

**College van Gedeputeerde Staten
statenbrief**

Aan Provinciale Staten
Statencommissie Ruimte, Groen en Water/Wonen

DATUM	9-3-2021	NUMMER PS	Voegt de griffie toe
DOMEIN	LLO	COMMISSIE	RGW
STELLER	J. Berkhof	TELEFOONNUMMER	3297
NUMMER	8220F362	PORTEFEUILLEHOUDER	Bruins Slot

Onderwerp Statenbrief:

Ganzenafspraken: tussenbalans en nieuwe sporen

Voorgestelde behandeling:

Ter informatie

Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting

Sinds 2013 werkt het Projectteam ganzenbeheer Utrecht (hierna PGU) aan een breed gedragen provinciale Utrechtse invulling van het voormalige landelijke ganzenakkoord (Utrechtse ganzenafspraken). In het PGU werken beleid en uitvoering hier samen aan. De voorzitter van het PGU is ook voorzitter van de Faunabeheereenheid Utrecht (FBE). Op verzoek van de provincie heeft de FBE aan het PGU gevraagd de tussenbalans op te maken. Het uitgangspunt is dat ganzen bij Nederland horen, maar de grote aantallen zorgen voor te veel overlast en schade. Het PGU adviseert met instemming van de FBE om nog 2 jaar door te gaan met de bestaande Utrechtse ganzenafspraken (bijlage 1). De provincie heeft het advies overgenomen, waarmee een stabiele ganzenpopulatie deze periode is gegarandeerd en tijd wordt genomen om te werken aan een nieuw toekomstbestendig robuust ganzenbeheer, dat aanhaakt op het binnen een jaar verwachte eindadvies van de Maatschappelijke Adviesraad Faunaschade en de Afrikaans-Euraziatische overeenkomst voor trekkende watervogels. Verder zetten we in op alternatieven en innovatieve maatregelen voor ganzenbeheer in onze provincie. We geven een update over de onderzoeksprojecten alternatieven en innovatieve maatregelen ganzenbeheer en een kostenindicatie van de middelen die we hiervoor de komende jaren nodig hebben. Op 8 maart jl. heeft een digitaal minisymposium Faunabeheer plaatsgevonden. Met verscheidene partijen is daarin verkend hoe we nog beter om kunnen gaan met fauna- en ganzenbeheer. In het minisymposium werd in het bijzonder gekeken naar preventieve maatregelen en alternatief beheer.

Inleiding

Aanleiding

Met deze brief en volgens uw termijnagenda informeren wij u over de tussenbalans van de Utrechtse invulling van het voormalige landelijke ganzenakkoord. Deze brief hangt samen met de brief bredere beschouwing faunabeleid en -beheer, die ook op uw agenda van 24 maart a.s. staat, maar later wordt toegezonden. In deze brief vindt u een samenvatting van alternatieve en innovatieve maatregelen voor het ganzenbeheer. Om doublures te voorkomen verwijzen wij u voor de uitgebreide beschrijving en rapportages over de alternatieve maatregelen naar de genoemde statenbrief bredere beschouwing faunabeleid en -beheer.

Omdat de incidentele middelen voor de "Utrechtse ganzenafspraken" en het budget voor de ontwikkeling van alternatieve maatregelen ganzenbeheer in 2019 stopten zijn de financiële consequenties voor de voortzetting eveneens inzichtelijk gemaakt. Omdat de door ganzen veroorzaakte schade ook onderdeel is van de ganzenafspraken nemen we de oplopende schade en het daardoor ontstane onontkoombare te kort gelijktijdig mee. Het kostenoverzicht zullen wij inbrengen bij de Voorjaarsnota 2021 c.q. Zomernota 2021 en de Kadernota 2022, op basis waarvan u integrale afwegingen kunt maken.

“De Utrechtse ganzenafspraken”

Sinds 26 februari 2013 werkt het Projectteam ganzenbeheer Utrecht (hierna PGU) aan een breed gedragen Utrechtse invulling van het voormalige landelijke ganzenakkoord (hierna “de Utrechtse ganzenafspraken”). Het PGU is ontstaan uit het landelijke ganzenakkoord van het interprovinciaal overleg (IPO) en de ganzen 7¹ dat op 3 december 2013 sneuvelde vanwege het niet kunnen bereiken van overeenstemming over de winterrust. In IPO-verband is toen afgesproken het provinciale beleid zoveel mogelijk in lijn met het akkoord uit te werken en uit te voeren. In Utrecht zijn de G7 partijen (met uitzondering van de Vogelbescherming Nederland, die zich uit het PGU heeft teruggetrokken), de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging (KNJV), de provincie en sinds 2017 de Dierenbescherming verder gegaan in het PGU. Hier werken beleid (provincie) en uitvoering (beheer en grondgebruikers) samen en hebben zich verbonden de afspraken in de voor hun van toepassing zijnde kaders te implementeren en uit te voeren. Deze samenwerking is geënt op hoe de verantwoordelijkheden binnen dit beleidsveld door de wetgever zijn verdeeld (zie hierna onder toelichting). De voorzitter van de Faunabeheereenheid Utrecht (FBE) is ook voorzitter van het PGU.

Wij hebben de beleidsafspraken verwerkt in de Beleidsnota Flora- en faunawet door u vastgesteld op 24 augustus 2014 en daarna met de implementatie van de Wet natuurbescherming (hierna Wnb) overgenomen in het Beleidskader wet natuurbescherming/Verordening en Beleidsregels natuur en landschap (resp. VNL/BNL) door u vastgesteld op 12 december 2016. De FBE heeft de uitvoeringsafspraken van het akkoord verwerkt in haar Faunabeheerplannen 2014-2019 en vervolgens 2019-2025, goedgekeurd door GS op 2-9-2014, resp. 7 juli 2020.

Opmaken van de tussenbalans

Volgens het genoemde beleidskader² (pagina 45 t/m 48) zou in 2017 de tussenbalans al zijn opgemaakt, maar is toen op advies van het PGU uitgesteld tot en met 2019, omdat niet alle mogelijkheden van de uitvoering (gereedschapskist) nog konden worden benut (o.a. door gerechtelijke uitspraken en het ingrijpen op adulte ganzen in hun broedgebied). Hierover bent u geïnformeerd per memo van 13 oktober 2017. Met dit uitstel zou het totaalpakket vollediger kunnen worden beoordeeld. Op verzoek van de provincie heeft de FBE aan het PGU gevraagd de tussenbalans nu op te maken. Wij hebben het rapport “Evaluatie ganzenbeheer provincie Utrecht 2013-2018” (bijlage 2) laten opstellen als één van de bouwstenen voor het advies van het PGU. Dit rapport sturen we nu met het advies mee en geeft de resultaten van zes jaar ganzenbeleid en -beheer weer. Op 1 oktober 2020 is het advies van het PGU met instemming van de FBE ontvangen.

De Utrechtse ganzenafspraken en de evaluatie

Uitgangspunt van de Utrechtse afspraken is een intensief beheer van standganzen (de jaarrond verblijvende gans), in de zomerperiode (1 maart tot 1 november) en de reductie van paarvormende (grauwe) ganzen in de periode 1 februari - 1 maart. Dit met het doel de schadeomvang van de grauwe gans terug te brengen tot het niveau van 2005. Hiertoe dient de populatie gereduceerd te worden tot een voorjaarsstand van 4000 dieren. Voor de brandgans gaat het om het terugbrengen van de schadeomvang tot het niveau van 2011, hetgeen overeenkomt een voorjaarsstand van 3000 dieren. De daarbij berekende zomerstanden zijn respectievelijk 7000 grauwe ganzen en 5000 brandganzen. De uitvoering van het beheer door de grondgebruikers zal vooral op regionaal niveau planmatig worden georganiseerd door o.a. de invoering van regionale ganzenclusters. Daartegenover staat de winterrust voor overwinterende trekganzen vanuit onze internationale verantwoordelijkheid in de periode van 1 november tot 1 maart (behalve op kwetsbare gewassen, niet zijnde overjarig grasland). Naast de winterrust worden voor de overwinterende trekganzen specifieke rust- en foerageergebieden aangewezen (1 november – 1 april/1 mei), die op twee locaties grotendeels samenvallen met Natura 2000 gebieden. Dat betreft een deel van het Oostelijk Vechtplassengebied, een gebied in de Lopikerwaard en een deel van de uiterwaarden van de Neder-Rijn.

Het evaluatierapport maakt duidelijk dat niet alle doelstellingen van de Utrechtse invulling van het landelijke ganzenakkoord gehaald zijn. De populatieomvang blijft door de uitgevoerde beheermaatregelen wel stabiel.

Aantallen	Zomer		Winter/Voorjaar	
	Doel	2013-2018	Doel	2013-2018
Grauwe gans	7000	25000	4000	41000
Brandgans	5000	5000	3000	21000

Er worden aanbevelingen gedaan voor een effectief beheer. Het heeft naar de mening van de onderzoekers zin om in te grijpen in de adulte populatie en niet in de juveniele fase. Zij constateren bovendien dat een belangrijk deel van de toegenomen gewasschade de eerste grassnede betreft, op basis waarvan zij aanbevelen om te bezien of extra beheer in de winterperiode mogelijk is. Dat heeft mogelijk wel consequenties voor de omvang van de rustgebieden: als door afschot meer onrust in de wintermaanden ontstaat dan zouden er ook meer geschikte

¹ Natuur- en landbouworganisaties: De Ganzen-7 zijn: De12Landschappen, de Federatie Particulier Grondbezit (FPG), de Landbouw- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Natuurmonumenten, Stichting Agrarisch en Particulier Natuur- en Landschapsbeheer Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland

² https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming%20%281%29.pdf

rustgebieden moeten zijn. Zij constateren verder dat het uitgekeerde schadebedrag in 2018 (ruim € 1mln) een verdubbeling is ten opzichte van 2011. Het invoeren van automatische taxaties in 2017 draagt hier voor een belangrijk deel aan bij. In het rapport zijn een viertal scenario's voor bijsturing uitgewerkt.

Het advies van PGU met instemming van de FBE

Het PGU vond de in het evaluatierapport genoemde 4 alternatieve scenario's niet geschikt om één op één over te nemen. Hier had het PGU zelf een visie op kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld door een mix toe te passen, maar heeft besloten daarvan af te zien na zorgvuldige weging van de scenario's en met het oog op het behoud van draagvlak binnen de partijen van het PGU. Er was geen unaniem draagvlak voor een scenario of mix daarvan. Het PGU heeft, met instemming van de FBE, de bakens mede daarom verzet naar de uitkomsten van de lopende onderzoeken van de Maatschappelijke adviesraad faunaschade (MARF) en de uitwerking van de Afrikaans-Euraziatische overeenkomst voor trekkende watervogels (AEWA), die binnenkort (eind van het jaar) worden verwacht en naar verwachting de route naar een toekomstig bestendig ganzenbeheer zullen wijzen.

- De MARF adviseert de provincies en zal eind 2021 haar eindadvies leveren voor een toekomstbestendig robuust ganzenbeheer. Vanwege de complexiteit, kennishiaten en het belang van het maatschappelijk draagvlak brengt ze dit advies in twee stappen. De eerste stap "Op weg naar een robuust ganzenbeheer"³ is 6 november 2019 opgeleverd (bijlage 3). Tijdens het recente minisymposium werd het belang van de komst van het MARF-onderzoek benadrukt.
- De AEWA-onderzoeken naar brandgans en grauwe gans, voortkomend uit het verdrag van Bern, is de internationale component, die de MARF als zeer perspectiefvol ziet. Het betreft onderzoek naar zowel migrerende ganzen als standganzen. De inzichten uit deze onderzoeken zullen worden gebruikt voor het maken van internationale afspraken over bescherming en beheer van deze ganzen. Deze internationale afspraken zullen ook hun weerslag moeten gaan vinden in het provinciaal ganzenbeleid. Daarmee kunnen ze in belangrijke mate bijdragen aan schadereductie en aan juridische en ecologische onderbouwing van beleid en uitvoering.

Onze koers

Het advies van het PGU volgt daarmee min of meer de koers van het interprovinciaal overleg (hierna IPO). De voorgestelde planhorizon van maximaal twee jaar past daarin. Het argument van het PGU om niet voorafgaand aan een interprovinciale aanpak voor een relatief korte periode de liggende ganzenafspraken open te breken, met het risico dat het draagvlak weg is en daarmee een vervroegd einde komt aan de Utrechtse ganzenafspraken zijn onzes inziens valide. Door te kiezen voor twee sporen is in ieder geval het draagvlak voor de uitvoering van de komende jaren geborgd en daarmee ook de stabilisatie van de aantallen ganzen als het gevolg van het in de afgelopen jaren uitgevoerde beheer. Vanuit de borging van de continuïteit kan dan tegelijkertijd worden gewerkt aan een nieuw beleid aan de hand van de genoemde te verwachte belangrijke (IPO)-adviezen.

Wij willen de komende twee jaar via deze twee sporen gaan werken. Dit biedt garantie op een stabiele ganzenpopulatie en een groeimodel naar nieuwe Utrechtse ganzenafspraken 2.0.

> Spoor 1: *Het spoor van borging continuïteit voor twee jaar*. Doorgaan met de liggende ganzenafspraken houdt iedereen aan tafel en het populatiebeheer in de zomerperiode loopt ondertussen door. Dit is belangrijk omdat het niet beheren van de gerealiseerde stand, die al die jaren stabiel is gehouden, snel weer kan aangroeien waardoor alle inspanningen teniet gaan en de tegemoetkoming schade-uitkering snel zal stijgen vanwege de olopende schade. Het is verstandig om dit beheer de komende twee jaren voort te zetten.

> Spoor 2: *Het spoor naar nieuwe Utrechtse Ganzenafspraken 2.0*: stap voor stap wordt in werkgroepverband toegewerkt naar een interprovinciale toekomstbestendige aanpak van de ganzenproblematiek tussen beleid en uitvoerders/grondgebruikers. Deze aanpak schept de ruimte om rekening te houden met belangrijke ontwikkelingen die juist het komende jaar verwacht worden op dit dossier, zoals de adviezen van de MARF en AEWA over een robuust interprovinciaal ganzenbeleid en -beheer. Verder geeft deze koers de ruimte om de meest kansrijke preventieve en alternatieve maatregelen ganzenbeheer, zoals hieronder opgesomd, verder te instrumenteren.

De alternatieve en innovatieve maatregelen ganzenbeheer

Bij de start van de Utrechtse ganzenafspraken was aanvankelijk de beleidsmatige koers om eerst de ganzenpopulatie op orde te brengen en dan pas in te zetten op alternatieve maatregelen voor diervriendelijk ganzenbeheer. In 2016 en als zodanig door u opgenomen in het Beleidskader Wet natuurbescherming is besloten om toch alvast te starten met pilots voor alternatief diervriendelijk beheer om schade en ganzenaantallen terug te brengen en daarvoor de niet bestede middelen uit het ganzenbudget beschikbaar te stellen.

In het *coalitieakkoord "Nieuwe energie voor Utrecht 2019-2023"* hebben wij het volgende afgesproken: "Om landbouw en natuur te beschermen en aanrijdingen met wild te voorkomen is actief faunabeheer noodzakelijk.

---

³ Tussenrapportage "Op weg naar een robuust ganzenbeheer" van de Maatschappelijke adviesraad faunaschade (MARF) d.d. 6 november 2019.

We vinden het belangrijk dat faunabeheer allereerst gebruik maakt van alternatieve methoden. Mocht dit onvoldoende resultaat opleveren, dan bereiken we de benodigde reductie van aantallen op een zo diervriendelijk mogelijke manier.” Ook stelt het coalitieakkoord: “Onderzoek naar alternatieven krijgt meer aandacht”. Verder is afgesproken dat “Wildschade moeten boeren makkelijk en goedkoop kunnen verhalen. De huidige beschikbare middelen zijn niet toereikend voor het compenseren van faunaschade. We stellen hiervoor daarom extra middelen beschikbaar”. Ons vizier is gericht op innovatieve kansen op basis van nieuwe technieken.

Alternatieve maatregelen contra preventieve maatregelen.

Alternatieve maatregelen zijn maatregelen die afschot voorkomen. Dat kunnen bijvoorbeeld maatregelen zijn die aanwas van schadesoorten voorkomen, maar het kunnen ook maatregelen zijn die het gewas minder aantrekkelijk maken. Hiernaast zijn er preventieve maatregelen. Dit zijn de maatregelen die de grondgebruiker in redelijkheid kan nemen om zijn schade te beperken (beschreven in de BIJ12 Faunaschade Preventiekit⁴). Dat gaat dan vaak om weren en verjagen. Het telen van bijvoorbeeld een ander gewas kan in redelijkheid van de grondgebruiker niet verwacht worden. In vrijwel iedere verleende ontheffing nemen wij op dat de grondgebruiker tenminste twee preventieve maatregelen inzet alvorens de ontheffing, die dan verjaging met ondersteunend afschot mogelijk maakt, te mogen inzetten. Een absolute scheiding tussen preventieve en alternatieve maatregelen is niet altijd mogelijk. Sommige geschikte alternatieven maatregelen zouden in de toekomst aanbevolen kunnen worden als preventieve maatregelen. Deze zijn aangeduid met een (P). In die gevallen, als de pilots goede resultaten opleveren, zouden de grondgebruikers deze preventieve maatregelen in hun bedrijfsvoering moeten opnemen.

Onderzoeksprojecten alternatieven en innovatieve maatregelen ganzenbeheer in onze provincie.

Sinds de hiervoor genoemde koerswijziging is in 2017 een werkgroep gestart bestaande uit de Dierenbescherming, de Faunabeheereenheid en de provincie. In de werkgroep worden nieuwe project-ideeën ontwikkeld, bediscussieerd en indien kansrijk verder uitgewerkt en uitgevoerd. Niet alle projecten die zinvol lijken worden uiteindelijk ook uitgevoerd, omdat geschikte locaties en/of draagvlak ontbreekt voor een proef. Kansrijke, lopende- en initiatieven die het stadium van een praktijkproef niet gehaald hebben, met betrekking tot ganzen worden hieronder toegelicht. De inhoud van de pilots/onderzoeken geven wij hieronder samengevat in een tabel kort weer, waarbij groen kansrijk is, blauw in voorbereiding en blank weinig tot niet kansrijk.

	Onderzoeksonderwerp/pilot/maatregel	Resultaat en vervolg 2021
1.	<p>Broedsucces verminderen door inzet varkens</p> <p>Om de aanwas van ganzen te verminderen worden jaarlijks door vele vrijwilligers en het Ganzenbeheerteam ganzenlegsels behandeld. In deze praktijkproef is onderzocht of ganzenlegsels ook onklaar gemaakt kunnen worden door de inzet van varkens. In Houten is, in samenwerking met de gemeente, op een locatie waar jaarlijks veel ganzen broeden een praktijkproef uitgevoerd. Hier zijn in 2019 en 2020 varkens met succes ingezet; in het proefgebied zijn alle ganzeneieren door de varkens opgegeten. In deze experimenten is gewerkt met gehoede varkens die wekelijks éénmaal in het gebied werden rondgeleid. De rapportage over het jaar 2019 is beschikbaar.</p> <p>Om de verspreiding van broedende ganzen in het stedelijk gebied van Houten inzichtelijk te maken heeft SOVON in 2020 de nesten van ganzen in Houten geïnventariseerd. Deze rapportage is beschikbaar en zal worden meegestuurd met de statenbrief alternatieve beheermaatregelen.</p>	<p>Hoewel arbeidsintensief lijkt deze methode een kansrijk alternatief. De definitieve rapportage over 2020, later dit jaar zal hier meer helderheid over geven.</p>
2.	<p>Herinrichting van broedlocaties langs snelwegen</p> <p>De inrichting van sommige gebieden langs snelwegen ging in het verleden gepaard met de aanleg van waterpartijen. Daardoor ontstaat een aantrekkelijk broedgebied voor ganzen en dit draagt bij aan de toename van de aantallen. Aanpassing van beheer of inrichting zou bij kunnen dragen aan het verminderen van de aantrekkelijkheid. In deze praktijkproef is onderzocht of beheer van moerasvegetatie en verwijderen van struweel, op een locatie langs de snelweg A2, het aantal broedende ganzen kan beperken. Dat bleek op deze locatie niet het geval, waarschijnlijk vanwege de rust die er in dit voor mensen volledig ontoegankelijk gebied heerst. Op deze locatie zal legselbehandeling voortgezet moeten worden. Deze rapportage is beschikbaar en zal worden meegestuurd met de statenbrief alternatieve beheermaatregelen</p>	<p>Dit project heeft kennis opgeleverd maar is op deze locatie geen maatregel die het broeden van ganzen vermindert.</p> <p>Mogelijk doet zich een ander proefgebied voor, dan kan de kennis worden benut.</p>
3.	<p>Geconcentreerd legselbeheer</p> <p>Hoewel legselbeheer op veel plaatsen wordt toegepast, zijn er ook twijfels over de effectiviteit van deze maatregel. Uit de beschikbare literatuur lijkt het geconcentreerd aanpakken het meest effectief. In de Galecopperzoom in de gemeente Nieuwegein is in 2020 intensief gezocht naar nesten en zijn de legsels onklaar gemaakt. Hoewel de aanwas van ganzen in dit gebied</p>	<p>Kansrijk alternatief voor goed te overziene gebieden. Wordt in 2021 weer ingezet.</p>

⁴ <https://www.bij12.nl/onderwerpen/faunazaken/faunaschade-preventiekit-fpk/>

	niet volledig gereduceerd werd, zijn de oorzaken in beeld en zal de inzet zijn om deze voor het broedseizoen van 2021 te verhelpen. Verwacht wordt dat wanneer een klein gebied goed onderzocht wordt en intensief beheerd, de aanwas aanzienlijk beperkt kan worden. Deze rapportage is beschikbaar en zal worden meegestuurd met de statenbrief alternatieve beheermaatregelen.	
4.	 Ganzen in de stad Het in het stedelijk gebied broeden van ganzen resulteert in een toename van het aantal ganzen. De ganzenfamilies die tijdens het opgroeien van de kuikens in de stedelijke omgeving verblijven vertrekken na de rui naar het landelijk gebied waar ze schade veroorzaken aan gewassen. Veelal zijn gemeentes hiermee niet bekend en ook niet met mogelijkheden om dit te voorkomen. In de gemeente Amersfoort heeft in 2020 legselbeheer plaatsgevonden en in de gemeente Utrecht is op bekende broedplekken in 2020 geïnventariseerd om welke aantallen het gaat.	Dit alternatief is kansrijk als gemeenten de problematiek omarmen en bereid zijn bij nieuwe (bouw) projecten dit onderwerp mee te nemen. Bewustwording van de problematiek bij gemeenten vergt aandacht. Zal thema worden van onze Netwerkbijeenkomst Faunabeheer eind 2021 gericht op gemeenten. Pleit voor het invoeren van een ganzentoets aan de tekentafel, al dan niet gekoppeld aan natuurinclusief ontwikkelen/ ontwerpen.
5.	 Grasmengsels & maaibeleid Voedzaam grasland dat uitermate geschikt is voor melkvee is ook aantrekkelijk voor ganzen. Er zijn aanwijzingen dat er voor ganzen onaantrekkelijke grastypen zijn die wel geschikt zijn voor runderen. Dit zou de vraatschade door ganzen kunnen beperken. Ook zijn er aanwijzingen dat aangepast begrazingsbeheer dit effect zou kunnen hebben. Demonstratie van het 'pure graze' systeem, waarbij de begrazing door runderen beperkt wordt en de lengte van de vegetatie deze ongeschikt zou maken voor begrazing door ganzen, heeft niet geleid tot toepassing in Utrecht. De methodiek kan in ganzenrijke delen van Utrecht niet ingezet worden vanwege bodemeigenschappen. Ook de inzet van veredeld rietzwenkgras heeft niet geleid tot toepassing in Utrecht vanwege de geringe verwachting van succes.	Weinig kansrijk. Gras(samenstellingen) die door ganzen worden gemedend vinden koeien ook minder smakelijk. Dit project zal bij beschikbaar komen van eventueel mogelijk werkzame grastypen of -mengsels uitgevoerd worden als experiment in een kunstmatige setting (proefboerderij of onderzoeksinstituut).
6.	 Ontwikkeling automatische (vogel)verjaagdrone (P) Ganzen raken gewend aan statische werende of verjagend middelen. De middelen dienen dan ook afwisselend te worden ingezet. Onverwacht optredende middelen als drones kunnen deze gewenning voorkomen. In dit project wordt onderzocht of een automatisch opererende drone ontwikkeld kan worden. In het minisymposium van 8 maart werd de drone als één van toekomstige kansen benoemd om ganzen effectief te verjagen. Er zijn wel een aantal voorwaarden aan verbonden, zoals o.a. de realisatie van zomerrustgebieden.	Op dit moment vindt een marktverkenning plaats. Dit project hangt samen met project 9 en wordt in de toekomst wellicht ook in samenhang verder uitgewerkt. NB. De ontwikkeling van een autonoom vliegende verjaagdrone lijkt alleen realiseerbaar als de overheid hierop zou willen investeren. Vanuit de markt lijkt dit niet haalbaar, financieel maar ook door randvoorwaarden voor gebruik van de drone.
7.	 Ganzen verjagen met laser (P) De mogelijkheid om ganzen te verjagen door ze te beschijnen met laserstralen leek veelbelovend. In een beperkte praktijkproef heeft de Faunabeheereenheid twee laserapparaten beschikbaar gesteld aan grondgebruikers. Hoewel de eerste ervaringen positief waren is de proef gestaakt vanwege het risico op oogletsel bij mens en dier. Dit project krijgt dan ook geen vervolg en valt af als mogelijk alternatief.	Hoewel de eerste ervaringen positief waren is de proef gestaakt vanwege het risico op oogletsel bij mens en dier. Dit project krijgt dan ook nu geen vervolg (zie rapport Bij12). Voortschrijdende kennis en -inzichten qua voorwaarden verbonden aan inzet laser kan erin resulteren dat verjagen met laser opnieuw wordt opgepakt als mogelijk kansrijk alternatief.
8	 Ganzen verjagen met verjaagteam (P) In delen van de provincie vormen laat wegtrekkende brandganzen een groeiend probleem voor de weidevogelbeheerder. Ook agrariërs ervaren een toename van brandganzenschade gedurende de winterperiode. Het voornemen was om in een geselecteerd verjaaggebied (bestaand uit een weidevogelgebied en een aangrenzend agrarisch gebied) een praktijkproef te laten uitvoeren waarbij een verjaagteam ganzen intensief (frequent) opzettelijk verontrust. Hierbij zouden verschillende verjaagmethoden worden gebruikt, met uitzondering van ondersteuning van verjaging door middel van afschot. Zo'n praktijkproef moet antwoord geven op de vragen wat de effecten van intensief verjagen zijn, zowel op weidevogelgraslanden als op intensief agrarisch gebruikte percelen. Wat zijn de verschillen in effectiviteit van deze verjaagacties tussen weidevogelgraslanden en intensief gebruikte graslanden? En, welke inspanning is nodig om de aantallen in het proefgebied blijvend te beperken? In het gebied dat als	Mogelijk kansrijk, maar er was te weinig draagvlak voor in het gebied dat als proefgebied voor ogen stond. Als een nieuw proefgebied zich voordoet wordt dit project weer opgepakt.

	proefgebied voor ogen stond was er gebrek aan draagvlak. Als een nieuw proefgebied zich voordoet wordt dit project weer opgepakt.	
9	Innovatieve verjaagmethoden (P) Spontaan komen er weinig vernieuwende alternatieve methodes naar voren die onderzocht kunnen worden. Gezocht is naar andere sectoren die mogelijk innovatie kunnen leveren. Ontwikkelingen aan technische universiteiten die mogelijk in verband gebracht kunnen worden met alternatieven voor verjaging zijn veelal niet bekend. Door middel van een deskstudie is onderzocht wat er via internet (internationaal) al beschikbaar is over dit onderwerp. Ook is uitgezocht welke bureaus een onderzoek naar beschikbare of te ontwikkelen innovaties zou kunnen uitvoeren.	Beide inventarisaties hebben goede resultaten opgeleverd. Een opdracht voor fase 2 wordt voorbereid. Voorafgaand aan de opdrachtverlening wordt bekeken of deze opdracht door de provincie Utrecht verleend wordt of door BIJ12, of een combinatie. Uitvoering 2021.

Onderzoeksprojecten alternatieve maatregelen in verband met vliegveiligheid Schiphol

Over alternatieve en preventieve maatregelen om vogelaanvaringen met vooral ganzen te beperken, die in de omgeving van Schiphol worden ingezet en getest, bent u in januari geïnformeerd in verband met het convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol (kenmerk 2020RGW13). Voor de volledigheid worden deze hier nogmaals kort onder elkaar gezet. Deze maatregelen en experimenten vinden (nog) niet onze provincie plaats.

	Onderzoeksonderwerp/pilot/maatregel	Resultaat t/m 2020
10.	Graanoogstresten versneld na de oogst onder ploegen. Om grondgebruikers te verleiden preventieve maatregelen uit te voeren is op een deel van het gebied rondom de luchthaven een subsidieregeling van het ministerie van I&W van kracht om graanoogstresten versneld na de oogst onder te ploegen. Hieraan wordt jaarlijks ca 1,6 mln. euro aan subsidie verstrekt.	Functioneel, maar duur.
11.	Eigendommen verpachten met restricties ter wering van ganzen. Sinds 2018 heeft Schiphol met agrariërs die Schipholgronden buiten de luchthaven pachten, overeenkomsten gesloten die hen verbieden op die akkers nog langer graan te verbouwen.	Functioneel, beperkt tot eigendommen en lagere inkomsten omdat eiwitrijk gras of andere teelten niet mogelijk zijn.
12.	Verbod op nieuwe vogelaantrekkende bestemmingen. Dit geldt in een straal van 6 km rond de luchthaven. Daarnaast loopt er nog altijd een pilot binnen het ruimtelijk spoor, waarbij nieuwe vogelaantrekkende bestemmingen in een aangewezen vogelbeperkingengebied vooraf aan een vogeltoets worden onderworpen. Dit proefgebied ligt in de 10 kilometerzone en geldt voor de ontwikkeling van nieuw open water groter dan 3 ha en nieuwe extramurale bestemmingen, (zoals vuilnisbelten, visteelt, voedselopslag, afvalverwerking. Er kan ook worden gedacht aan een ganzenoets voor natuurontwikkelingsprojecten en andere ruimtelijke projecten.	Kansrijk. Via ruimtelijk instrumentarium sturing door middel van vogel (ganzen)toets. Nader onderzoek opties.
13.	Proeven met alternatieve gewassen en minder oogstverlies. Er worden nu proeven gedaan met alternatieve gewassen die de graanteelt deels zouden kunnen vervangen. Ook wordt er gekeken naar alternatieve graanoogstmethode die voor minder oogstverlies zorgen. Deze alternatieven worden onderzocht in het kader van een eventuele nieuwe regeling met de agrariërs, omdat de subsidieregeling voor het versneld onderwerpen van oogstresten in 2022 afloopt.	Deze alternatieven worden onderzocht in het kader van een eventuele nieuwe regeling met de agrariërs, omdat de subsidieregeling voor het versneld onderwerpen van oogstresten in 2022 afloopt.
14.	Het wegnemen van foerageergebied door zonneweides. Op locaties waar ganzen niet welkom zijn worden initiatieven voor zonneweides in de noordelijke Haarlemmermeer ondersteund, vanwege de te verwachten gunstig invloed op het weren van ganzen.	Effectief op locaties waar ganzen ongewenst zijn.

Onderzoeksprojecten alternatieve en innovatieve maatregelen in interprovinciaal verband (onderzoeksagenda BIJ12, unit Faunazaken).

Onze werkorganisatie BIJ12, unit Faunazaken voert voor de provincies onderzoeken uit die van boven provinciaal belang zijn. In haar onderzoeksagenda 2020-2021 is expliciet het onderzoeksonderwerp "niet-dodelijke verjagingsmiddelen" opgenomen. In de toelichting staat: Niet dodelijke verjagingsmiddelen verdienen altijd de voorkeur boven dodelijke middelen. BIJ12 (en het toenmalige Faunafonds) heeft met regelmaat niet-dodelijke verjagingsmiddelen op effectiviteit getest, het meest recente voorbeeld daarvan is ganzenverjaging met lasers⁵. Als algemene trend valt uit de verschillende onderzoeken te concluderen dat verjagingsmiddelen werken totdat gewinning optreedt. Technische mogelijkheden worden echter doorontwikkeld. Door visuele en auditieve middelen op onvoorspelbare wijze af te wisselen, in combinatie met sensoren die de aan- of afwezigheid van schadesoorten kunnen detecteren, al dan niet in combinatie met aan verjaging ondersteunend afschot, is het

⁵ <https://www.bij12.nl/wp-content/uploads/2018/09/Laser-Rapport-2388-AW-SOVON-versie-15-5-2018.pdf>

wellicht mogelijk gewenning tegen te gaan. Wij volgen deze projecten op de voet.

Onderzoeksonderwerp	Invulling	Looptijd
Niet-dodelijke verjagingsmiddelen	Onderzoek naar Birdalert	2020-2022
Evaluatie prikkels ganzenbeleid	Nog geen middelen	
Effecten van beheer op ganzenpopulaties	Voorstel ophoging budget onderzoek AEWA	2021-2024 (voorstel)

We willen doorgaan met het inzetten op alternatieve en innovatieve diervriendelijke maatregelen voor ganzenbeheer en die intensiveren. Daarvoor zijn nieuwe middelen nodig, zoals hieronder is uitgewerkt.

Toelichting

1. Juridische grondslagen voor verantwoordelijkheden en de organisatie.

In de brede dialoog faunabeleid en -beheer is het belangrijk de rollen en bevoegdheden van de verschillende betrokkenen scherp te hebben. In het minisymposium werd uiteengezet hoe faunabeleid en faunabeheer met elkaar zouden moeten samenwerken, zo werken we Utrecht al jaren met elkaar samen. De wetgever heeft dit ook vrij exact bepaald in de Wnb. Daarbij is de hoofdlijn dat het faunabeheer zelf geen bevoegdheid is van de provincie, de grondgebruikers zijn zelf verantwoordelijk voor de uitvoering van beheer en schadebestrijding. Voor Provinciale Staten liggen er in de Wnb grondslagen (artikelen 3.12, lid 9 en 3.14, lid 2) om via de Verordening natuur en landschap eisen te kunnen stellen aan de inhoud van het faunabeheerplan, de samenstelling van het bestuur van de FBE en aan oppervlakte en werkzaamheden van de Wildbeheereenheden. Daarnaast is er uiteraard sturing via beleid en de beleidscyclus op de middelen.

Voor het faunabeheer, de uitvoering, kunnen de grondgebruikers via de FBE ontheffing aanvragen. De rol van GS is deze ontheffingen te toetsen aan de criteria in de Wnb en het faunabeleid in onze Natuurvisie (pijl 5 Balans bewaken), het Beleidskader Wet natuurbescherming ter implementatie van de Wnb 12-12-2016 (paragraaf 3.3. Faunabeheer), de Verordening natuur en landschap (VNL) (hoofdstuk 3) en de Beleidsregels natuur en landschap (BNL) (hoofdstuk 3). De primaire taak hierbij is het bewaken van de balans tussen enerzijds de gunstige staat van instandhouding van dierenpopulaties en het beschermen van het individuele dier en anderzijds schade aan de in de Wnb genoemde belangen en het beperken en voorkomen van onveilige situaties.

De uitkomst van deze afweging (bijvoorbeeld het niet meer toestaan van schadebestrijding voor een bepaalde soort) kan uiteindelijk ook effecten hebben op de openeinderegeling voor de tegemoetkoming in de faunaschade, waarvoor wij op grond van de Wnb verantwoordelijk zijn (art 6.1 Wnb/3.6.1 VNL). Immers de schadeoorzaak is hiermee niet weggenomen. Dit werkt uiteindelijk budgettair door in de beleidscyclus. Het bijzondere aan de Utrechtse ganzenafspraken is dat faunabeleid en -beheer intensief samenwerken vanwege het maatschappelijke belang om de ganzenoverlast te kunnen beheersen. Bij wijze van uitzondering, maar als onderdeel van de afspraken stelt de provincie een gereedschapskist beschikbaar om de uitvoering te ondersteunen.

De grondslag voor de FBE ligt in artikel 3.12, lid 1 Wnb. Haar taak is het faciliteren en planmatig coördineren van de uitvoering van de schadebestrijding, het duurzaam populatiebeheer en de uitoefening van de jacht voor de grondgebruikers en stelt met de in het bestuur vertegenwoordigde leden⁶ daarvoor het faunabeheerplan op. Het faunabeheerplan bevat o.a. de onderbouwing van de ontheffingsaanvraag. Deze onderbouwing bepaalt voor een belangrijk deel de juridische houdbaarheid van de ontheffing. De grondgebruikers dienen op vrij gedetailleerd niveau tel- afschot en schadegegevens te registreren voor deze onderbouwing. Wij moeten het faunabeheerplan beoordelen en goedkeuren. Op grond van artikel 3.12, lid 8 Wnb stelt de FBE jaarlijks voor ons het verslag⁷ op over de uitvoering van het faunabeheer.

De RUD Utrecht houdt toezicht op de juiste naleving van de afgegeven en door de FBE weer doorgescreven ontheffingen aan de jagers/ grondgebruikers. De provincies hebben hun werkorganisatie BIJ12, unit Faunazaken opgedragen de aanvragen tegemoetkoming voor de schade af te wikkelen binnen de interprovinciaal afgesproken beleidsregels faunaschade (BNL-paragraaf 3.3.). Voor de ganzenrustgebieden geldt een landelijk vastgestelde tegemoetkomingsregeling. Met de vaststelling van het Beleidskader Wet natuurbescherming in 2016 heeft u ons opgedragen de automatische taxaties in te voeren ter ontzorging van de perceel eigenaren in deze gebieden.

Vanuit bovenstaande verantwoordelijkheid zijn de Ganzenafspraken beleidsmatig verwerkt in paragraaf 3.3.4.1. Ganzenbeheer en paragraaf 3.3.4.2. Ganzenrustgebieden van het Beleidskader Wet natuurbescherming (PS 12-12-2016). Verder in Bijlage 1 als bedoeld in artikel 3.4.1. van de VNL ten behoeve van de winterrust en ganzenrustgebieden voor grauwe gans, kolgans en brandgans en artikel 3.1 van de BNL ten behoeve van de ontheffingverlening populatiebeheer en schadebestrijding op grond van artikelen 3.17, 3.18 en 3.25 van de Wnb. De uitvoering van het afgesproken ganzenbeheer door de grondgebruikers/uitvoerders is opgenomen in het

⁶ Dierenbescherming, Het Utrechts Landschap/ Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Utrechts particulier grondbezit, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, LTO-Noord (<https://www.faunabeheereenheid.nl/utrecht/OVER-ONS/FBE-Structuur>)

⁷ Jaarverslagen FBE: <https://www.faunabeheereenheid.nl/utrecht/ACTUEEL/Publicaties>

Faunabeheerplan 2019-2025, vastgesteld door de FBE op grond van artikel 3.12, lid 3 van de Wnb, dat wij hebben goedgekeurd op grond van artikel 3.12, lid 7 van de Wnb.

2. Lopende interprovinciale onderzoeken gericht op vraatschade en preventie en schade.

a.) In Friesland is een onderzoek uitgevoerd naar de relatie tussen graasdruk van ganzen, grashoogte en schade. Het rapport geeft meer duidelijkheid over de omvang van de schade en de relatie tussen schade en taxatiebedragen. In dit rapport is één van de conclusies dat vraatschade door winterganzen sterk wordt overschat door verkeerde aannames door de taxateurs. Het komt erop neer dat vraatschade aan grasland op een bepaald moment (eind april/begin mei), door een groeisput van het afgevreten gras, is hersteld, en daarmee de schade lager zou uitvallen. Momenteel is BIJ12, unit Faunazaken gestart met een second opinion in verschillende provincies om de uitkomsten te staven. Als de uitkomsten vergelijkbaar zijn kan dat gevolgen gaan krijgen voor de door de provincies afgesproken beleidsregels faunaschade (BNL). Het is ook één van de aanbevolen no regret maatregelen uit het evaluatierapport, die echter zal moeten wachten op de second opinion van Bij12 en interprovinciale overeenstemming. Voor de second opinion komt er mogelijk ook een proeflocatie in onze provincie.

b.) In verband met het onderwerp faunaschade heeft de MARF het advies opgesteld "Verbinden en Vernieuwen". Dit advies zou de weg moeten wijzen naar een nieuwe balans tussen preventie en vergoeding en een betere inzet en beheersing van publieke middelen. Bij12, unit Faunazaken is opgedragen om pilots uit te voeren over hoe de geadviseerde vernieuwing van het faunaschadebeleid in casu de vernieuwing van de schaderegeling in de praktijk zou kunnen uitpakken. De eerste resultaten zijn over enkele jaren te verwachten.

3. De aanpak van ganzen ten behoeve van het natuurbelang.

De nadruk bij schade door ganzen wordt in de regel gelegd op gewasschade. Grondgebruikers zien een deel van hun grasopbrengst verdwijnen in ganzenmagen. Er is echter ook schade op andere vlakken. In sommige natuurgebieden belemmeren ganzen de groei van waterriet en frustreren daarmee beschermingsmaatregelen die genomen worden voor bedreigde rietvogels. Ook wordt wel het risico van eutrofiering van oppervlaktewater (overmatige aanvoer van voedingsstoffen) genoemd als het gevolg van ganzenmest. In 2020 heeft de Wageningen Universiteit gerapporteerd over dit risico. Dit rapport is al eerder separaat naar u gezonden als uitvoering van motie 99 (kenmerk 2021RGW49). De totale depositie van stikstof door ganzen in natuurgebieden is beperkt, maar de lokale depositie kan hoog zijn. Dit onderzoek geeft een onderbouwing voor optreden tegen ganzen om lokale effecten in natuurgebieden te beperken. Overigens worden binnen dit kader door sommige terreinbeheerders al maatregelen genomen om ganzenschade in natuurgebieden te beperken

Financiën

De middelen van de Utrechtse ganzenafspraken, onderzoek en pilots alternatieve en innovatieve diervriendelijke maatregelen en de tegemoetkoming schade-uitkeringen staan in de doelenboom bij Programma 2, landelijk gebied, meerjarendoel 2.2.3, de balans tussen ingrepen/faunabeheer en instandhoudingsdoelen bewaken en verbeteren. In tabel 1 geven we inzicht in het te kort op de bestaande aan ganzen gerelateerde budgetten. In tabel 2 geven wij inzicht in de benodigde nieuwe middelen om door te kunnen gaan met het ontwikkelen van en het intensiveren van de werkzaamheden gericht op de alternatieve beheermaatregelen uit het coalitieakkoord "Onderzoek naar alternatieven krijgt meer aandacht".

TABEL 1. Openeinderegeling tegemoetkoming schade-uitkeringen faunaschade (structureel).

Via het coalitieakkoord was vanuit de wens om faunaschade makkelijker en eenvoudiger te vergoeden al een bedrag van structureel € 500.000 aan de openeinderegeling tegemoetkoming schade-uitkeringen faunaschade toegevoegd in de begroting van 2020 vanwege de sinds 2017 alsmaar oplopende schade-uitkeringen. Deze tendens zet zich in 2020 ook door. De schadedossiers en de uitkeringen zijn over 2020 gestegen met € 595.291 (van € 1.615.868 opgelopen tot € 2.211.159). Dit volgt uit de laatste rapportage van onze werkorganisatie BIJ12, unit Faunazaken op basis van hun Begroting d.d. 20 oktober 2020. Dit komt vooral door de toenemende ganzenschade op de 1^e grassnede. Afrekening van deze toegenomen schade vindt achteraf in 2021 plaats, na de afwikkeling van de schadedossiers. In tabel 1 is het te kort in beeld gebracht.

De schade-uitkeringen zijn niet met zekerheid te voorspellen en is afhankelijk van veel factoren zoals het voorjaarsweer, aantallen ganzen, de droge stofprijs van gewassen, het invoeren van een gebruikersvriendelijker schademelding systeem, etc. De verwachting is dat de overschrijding structureel zal zijn en dat de komende jaren de alsmaar oplopende kosten zullen afvlakken en vervolgens zullen stabiliseren nu er al vanaf 2017 een stijgende lijn waarneembaar is. Om de tegemoetkomingen in de faunaschade via de openeinderegeling te kunnen blijven uitkeren, zoals artikel 6.1 van de Wnb voorschrijft, zullen wij het te kort genoemd in tabel 1 opvoeren via de Voorjaarnota 2021 c.q. Zomernota 2021 voor de jaarsnede 2021 en de Kadernota 2022 voor de jaarsneden daarna als onvermijdelijk.

TABEL 1. Utrechtse ganzenafspraken en alternatief en innovatief diervriendelijk ganzenbeheer (tijdelijk budget uit jaarsneden 2018 en 2019 Realisatiestrategie Natuurvisie).

In de Zomernota 2020 zijn de incidentele resterende tijdelijke middelen voor de Utrechtse ganzenafspraken en alternatief en innovatief diervriendelijk ganzenbeheer (low budget) uit de jaarsneden 2018 (€ 258.000) en 2019 (€ 258.000) meegenomen naar 2020, totaal € 405.000. Deze tijdelijke budgetten waren beschikbaar gesteld

omdat de ganzenevaluatie in 2017 met twee jaar was uitgesteld. Nu lopen de ganzenafspraken nogmaals door tot 2023. In deze periode zullen wij onze verplichtingen binnen het totaalpakket van de ganzenafspraken moeten nakomen, daarom is het voorstel om het restant van € 275.500 alleen daarvoor nog beschikbaar te stellen en te verdelen over de genoemde jaarsneden via een bestemmingsvoorstel. Dit is mogelijk omdat binnen de ganzenafspraken sprake is van wederzijdse verplichtingen. Hiermee kunnen we de periode tot de nieuwe Ganzenafspraken 2.0 overbruggen zonder hiervoor nieuw budget te hoeven vragen. In tabel 1 hebben wij de verdeling van het budget over de drie te overbruggen jaarsneden weergegeven.

TABEL 2: Doorgaan en intensiveren van de alternatieve en innovatieve diervriendelijk maatregelen ganzenbeheer volgens Coalitieakkoord.

Om door te gaan en de intensivering te kunnen waarmaken zijn voor de alternatieve maatregelen nieuwe middelen nodig, waaronder capaciteit. Omdat het uitgangspunt is dat toegewerkt wordt naar nieuwe Ganzenafspraken 2.0 en daarbij behorende nieuwe kostenraming zijn de kosten voor de alternatieven in tabel 2 tijdelijk voor 3 jaar geraamd ter overbrugging van deze periode. Het meeliften op het budget van de ganzenafspraken laten we los, nu dit budget precies toereikend is voor dat doel de komende jaren.

Verder willen we nagaan of een aantal van de voorgestelde no-regret maatregelen, zoals onderzoeken, uit het Evaluatierapport ganzenbeheer provincie Utrecht, als bouwstenen kunnen bijdragen aan de Ganzenafspraken 2.0. Overigens maken het grootste deel van de voorgestelde no-regret maatregelen al onderdeel uit van lopende onderzoeken of zijn al in het faunabeheer opgenomen door de FBE.

Via BIJ12 komt de vraag aan de provincies om het onderzoeksbudget structureel op te hogen vanwege het AEWA flyway onderzoek over ganzen. Die nemen we ook alvast mee in deze kostenraming.

Om de komende periode toe te kunnen werken naar nieuwe Ganzenafspraken 2.0, is daarvoor ook capaciteit geraamd. De kostenraming in tabel 2 zullen we opvoeren via de Voorjaarnota 2021 (VJN21) c.q. Zomernota 2021 voor de jaarsnede 2021 en de Kadernota 2022 (KN22) voor de jaarsneden 2022 en 2023. Daarmee geven wij, naast het coalitieakkoord, ook invulling aan de aangehouden motie 101 "Maak van Utrecht een landschap van liefde" van 11 november 2020, bij de behandeling van het Statenvoorstel Programmabegroting 2021 (bijlage 5) waarbij gevraagd wordt om bij de Kadernota 2022 in juli 2021 met een voorstel te komen.

<i>(bedragen € 1.000)</i>			
Tabel 1: overzicht faunaschade	2021	2022	2023
Structureel budget Openeinde regeling faunaschade	€ 1.846	€ 1.846	€ 1.846
Subtotaal begroting	€ 1.846	€ 1.846	€ 1.846
Verwachte kosten schade-uitkering			
Schade-uitkeringen	€ 2.211	€ 2.211	€ 2.211
AEWA onderzoek IPO/BIJ12 verzoek ophoging onderzoeksbudget IPO bijdrage structureel 2021 e.v.	€ 15	€ 15	€ 15
Uitvoeringskosten BIJ12	€ 190	€ 190	€ 190
Restantbudget	€ 35	€ 35	€ 35
Subtotaal te verwachten kosten	€ 2.451	€ 2.451	€ 2.451
Verwacht te kort t.o.v. begroting	€ -605	€ -605	€ -605
Incidentele dekking via bestemmingsvoorstel jaarrekeningresultaat	€ 91	€ 94	€ 91
Te dekken tekort via Kadernotaclaim	€ -514	€ -512	€ -514
Tabel 2: Intensiveringen			
Intensivering alternatieve diervriendelijke methoden, onderzoek/ Pilots/innovatie en invoering 2021 tot en met 2023	€ 200	€ 250	€ 350
Onderzoek	€ 75	€ 175	€ 50
Intensivering d.m.v. projectleider/ecoloog	€ 80	€ 120	€ 120

Projectleider/ecoloog Ganzenafspraken 2.0	€ 80	€ 120	€ 120
Subtotaal intensiveringen	€ 435	€ 665	€ 640

Vervolgprocedure / voortgang

- 1.) De besluitvorming over de dekking van de extra middelen die nodig zijn voor onze verplichtingen bij de schade-uitkeringen, de uitvoering van het coalitieakkoord, de intensivering van pilots en onderzoek naar alternatieve diervriendelijke maatregelen en de hiervoor genoemde aangehouden motie, vindt plaats door Provinciale Staten in de Voorjaarsnota 2021 c.q. Zomernota 2021 voor de jaarsnede 2021 en de Kadernota 2022 voor de jaarsnede 2022 en 2023. Daartoe hebben wij ten behoeve van de integrale afwegingen in deze nota's de financiële consequenties hiervan in deze brief in beeld gebracht.
- 2.) Om de continuïteit van de beheersmaatregelen in spoor 1 te borgen is het PGU sinds 1 november jl. al doorgestart met de uitvoering van het beheer op basis van nu geldende afspraken binnen het geldende beleid, regelingen en ontheffingen.
- 3.) Ten behoeve van spoor 2, op weg naar nieuwe Utrechtse Ganzenafspraken 2.0, is een sub werkgroep uit het PGU begonnen met diverse stakeholders uit het PGU en de provincie. Die groep volgt de ontwikkelingen op het gebied van de ganzen en verzamelt informatie als voorschot op een mogelijk interprovinciale toekomstbestendige aanpak van de ganzenproblematiek, in Utrechtse ganzenafspraken 2.0.
- 4.) De werkgroep alternatief en innovatief diervriendelijk beheer gaat ondertussen door met het ontwikkelen van nieuwe projectideeën op basis van lowbudget. Uitvoering, intensivering, instrumentering en het opstarten van duurdere innovatieve projecten is slechts mogelijk als nieuwe middelen beschikbaar worden gesteld.
- 5.) Netwerkbijeenkomst
Met de FBE zijn afspraken gemaakt over een fysieke netwerkbijeenkomst in het komend najaar als dat gezien de ontwikkelingen met betrekking tot Corona mogelijk is. Die heeft als thema de ganzenproblematiek in het stedelijk gebied⁸ en het betrekken van gemeenten, waterschappen en andere semioverheden daarbij, dit naar aanleiding van de laatste alinea in de brief van de FBE. In het minisymposium werd deze problematiek bevestigd en gesteld dat deze intensievere aandacht vereist dan tot nu het geval is.

Bijlagen

1. Het advies van het PGU met instemming van de FBE d.d. 1 oktober 2020
2. Het rapport "Evaluatie Ganzenbeheer provincie Utrecht 2013-2018" van A&W 13 november 2019
3. Tussenrapportage "Op weg naar een robuust ganzenbeheer" MARF/IPO 6 november 2019

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen

⁸ Inventarisatie Stadsganzen 2017 in vier gemeenten in de Provincie Utrecht, Sovon-rapport 2018/02